

STUDENTENTS

IZNĀK 2 REIZES
MĒNESI

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ
10 SANT.

K. Branta un K. Upešlejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantoris
Rīgā, Tērbatas ielā Nr. 2, dz. 5. Tālr. 24065. Runas stundas: svētdienās no 11—12, pirmdienās no 18—19.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste Nr. 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: Ls 2.—
Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant., tekstā 60 sant., sludin. daļā 20 sant., par
petittrindīņu + 5% sludinājumu nodoklis.

№ 220.

Piektdien, 1935. g. 1. martā.

XIII. ak. g.

Desmit gadi par latvietību.

Vārdi un darbi.

— Mums jāciena katrs centiens, kas latvju inteliģenci atbrīvotu no kalpošanas svešiem ideāliem, mums visiem iespējamiem līdzekļiem jāsekmē tie apstākļi, kad latvju tauta uzlūkotu sevi un turētu par problēmu. Zinātnei, darbam, skaidrībai, un tēvuzemei lai mūsu domas un ilgas!

— Bet latvju students nedrīkst būt līdzīgs vācu studentam — sentimentāls romantīkis. Viņam jābūt reālistam: viņam dzīve jāskata reāli. Un ja tas arī nespētu atsāties no latvjiem piemērotās rezignācijas, taču tam dzīvē jābūt nesalauzāmam, kas kritiskos dzīves brīžos spēj atklāti runāt ne tikai ar citiem, bet arī ar sevi pašu.

— Jo kā gan latvju inteliģencei visvairāk trūkst? Atbildi mēs atradīsim jau Laubes Indriķa rakstos 1884. g.: «Kāpēc mūsu tulkotāji, tā saucamie rakstnieki, tulkodami vārdu pa vārdam pārceļ no vācu valodas? Šim jautājumam nav grūti atrodama atbilde: Viņi nevižo domāt!»

Sādi vārdi desmit gadus atpakaļ izskanēja kādā dibinātāju sanāksmē tikai kā vārdi, kā aicinājums, kam pašiem par sevi nebūtu nekādas vērtības, ja tos neuzklausītu, ja tie vēlāk nebūtu pārvērsti darbos. Tagad, dodot atcerei un pārdomām vietu, nāk prātā šie vārdi, kas vienotņu saimē modināja gribu domāt. Un tagad, pēc desmit gadiem, kopškaitojot panākumus, savāds šķiet vienotņu attīstības ceļš.

Tās arvienu bijušas tālu no tā, kā būtu izteikušas gribu kaut ko labot. Tās nekad masu priekšā nav centušas aizstāvēt savu pārliecību, jo, ja kāds masu priekšā aizstāv savu pārliecību, tad ir jautājums, kādi ir pamati viņa pārliecībai. Tās uzskatīja, ka tur lai pastāv garīgās kultūras vienība, kurai jābūt savstarpējai!

Vērtējumi un atziņas.

Pēc valsts nodibināšanās studentu vēsturiski kultūralā misija bija Latvijai garīgi iekarot, pārvērst to par zemi, kurā vispārcilvēcīgā civilizācija paustos latviskā garā un kultūras formās un kurās arī citas tautas mācītos šo garu pazīt un cienīt. Bet lielai daļai studentu organizāciju līcī, ka ar valsts izkarošanu viss jau ir sasniegts un, ja tikai to sargās, viss pārējais nāks pats par sevi. Bet kā gan latviskā kultūra var pastāvēt, kur katrs tikai uz sevi gribēs raudzīties? Tikai tā vien latviskais gars var celties un būt stiprs, ja katrs atdod no sava labuma, no savām tiesībām, lai tā varētu pilntiesīgi jemt daļu pie citu tiesībām un labumiem. Viss pārējais nevar nākt pats no sevis; ja visi gribēs tikai jemt un ne dot —

tijušas par savu pienākumu stāvēt par latvietību un vairīties no visa tā, ka censtos citus pārliecināt, ka viņu domas ir latviskas. Tās nekad nav gribējušas mazināt citu studentu organizāciju patieso cieņu, jo ar godīgu darbu piekritēji latviskai domai meklējami, nevis kā tas agrāk svešnieciskas idejas sev ar dēma-
goģiju saagītēja. Bet tās nekad nebūtu uzsākušas šo grūto ceļu, ja vienotņu saimei nebūtu stingrā protesta gara pret to inteliģences daļu, kas izvairās no latviskā darba.

Un tagad, pēc desmit gadiem, kad pieminam arī savas neveiksmes un zaudējumus, mēs redzam, ka latvietības principi izplešas visās studentu organizācijās un esam pārliecināti, ka tos uzņems inteliģences vairākums.

No vienotņu saimes puses tā nav bijusi uzpūtība, ne lepnums, tā ir vīrišķīga goda darba pašapziņa, kas cenšas pēc gaidīšanas latvju nākotnes.

Tomēr ar šiem vispārējiem vērtējumiem mērķis vēl nav sasniegts un darbības programma nosprausta, jo jāņem vērā studentu organizāciju īpatnējais stāvoklis. Viena otra mēraukla, kas der sabiedriskajā dzīvē, tā neder akadēmiskajā dzīvē. Neiztirzājot akadēmiskās problēmas vispārī, mēs varam tomēr nemaldīgi turēties pie vienas atziņas un, proti: «ka visas galvenās studentiem atrisinājamās problēmas var attiecināt uz vienu socioloģisku problēmu: kādās attiecībās ir studenti, šī mainīgā sociālā kategorija, pret nāciju? Jeb citiem vārdiem: kāda ir studentu sociālā misija tautas dzīvē? Tā ir pamata problēma.



A. Alksnis

Arājs

— Vispirms studentiem jāzina, kāda loma tiem jāizpilda zināmā laikmetā. Tiem nekad nevajaga aizmirst to faktu, ka viņi nereprezentē tikai vienu sabiedrības šķiru, līdzīgi, piem., strādniekiem, zemniekiem. Tiem jāreķinās ar visu, kas izriet no tāda lietu stāvokļa. Par studentu sociālo uzdevumu runājot, mums jādomā par viņu intelektuālo darbību tautā.»

Runājot par latvju studentu intelektuālo darbību tautā, jāņem vērā studentu organizāciju vispārējā vēsturiskā attīstība un pārveidošanās ne tikai pie mums vien.

Pirmskaņa Eiropas tautas pēc garīgās kultūras tieksmēm un pašnoteikšanas veidiem, var iedalīt: nomāktās, apspiestās un brīvās. Pie nomāktām tautām pieskaitāmi krievi, apspiestām — vācieši līdz pag. g. s. 70. gadiem, poļi, čehi un pie brīvām — franči, angļi, skandināvu tautas. Šie trīs veidi noteica studentu garīgās intereses un sabiedriskās tendences.

Krievu tautas masas bija tumšas un neizglītotas. Tās jaunie inteliģenti, uzsūkušī Vakar-Eiropas idejas, savu galveno darbu atzina tautas izglītošanā, intelektuālajā un politiskajā propagandā. Šim nolūkam krievu studenti kļuva žurnālisti, agitatori un revolucionāri. Pēc politisko ideālu piepildīšanās šis studenta tips sabruka, dodot vietu sīkiem politizētājiem, cilvēkiem bez rakstura un gribas politisko ideālu piepildīšanā.

Vācu (vispārēji Viduseiropas) studentiem reizē ar internacionālām tendencēm uzmanība bija vērsta uz jaunas nacionālas civilizācijas sasniegumiem. Tie palika par jaunu faktoru, dedzīgu uz sasniegumiem un agresīvu pret pagātni. Ar nodomu, bet gluži citu motīvu dēļ neka

A. Dreimanis.

Desmit gadu gaitu atcerei.

Tās sētas nebija mums vietas
Tās sētas svešas kļuva mums,
Kur jaunās domas važās sietas
Un godā vācu mantojums,
Kur ideāli — tukši vārdi
Un dzīves mērķis — pašlabums.
— Lai veras ciet šo sētu vārti!
Celt jaunu dzīvi jāiet mums! —
Atstājam tad gurdos laukus, pametām to
dzīvi glēvo,
Devāmies cirst jaunu sētu, mežus list kā
lida tēvi.
Mērķis gaišs bij acu priekšā, rokas prasīja
pēc darba,
Krūtis spars — kaut apgzt kalnus, lūpās
spīts — pret nēvām skarbām.
Cīrvji gaismu šķīla tumsā, meža krēslu sau-
lei vēra,
Melno dumburu arkls plēsa, zemes spēku
gaismā cēla.
Mijās mēneši un gadi, zuda mežs un klajums
plētās,
Kopu spēkiem lauku vidū, cirtām jaunu
latvju sētu.
Cirtām jaunu latvju sētu, cēlām pašā kalna
galā,
Lai var redzēt visu zemi — līdz pat debess
velves malai,
Vērot savu latvju zemi — tumšos mežus,
laukus, plavas,
Saukt pār tuvām, tālām sētām: «Latvij, mī-
lat zemi savu!»
Birzes ēnā cēlām klēti — glabāt zelta dru-
vu ražu,
Un gar dienasvidus pusī — stādījām mēs
dārzu plašu.
Darba trauksmē veldzi sniedza dzidrs avots
kalna malā;
Acis mazgājām tur skaidras, gurdos mir-
kļos guvām sparū.
Svētkos piemiņu tiem cēlām, kas pirms
mums šeit druvās lida,
Savas as'nis zemei deva, jaužot austam
gaišu rītu...
Gadi gāja, gadi skrēja — jaunās sētas me-
zos auga,
Kopu darbam, kopu mērķiem brieda tanīs
jauni draugi.
Zudis pēdēj's mežu vainis, pē-
dēj's svešums sētu starpā,
Izaugs liela cieša saime —
slēgsies visi vienā darbā!

Krievijā, Viduseiropas studenti bija stingri revolucionāri. Kad vēlāk 1870. gadā piepildījās 1818. gada Jēnā nospraustie galvenie buršniecību ideāli par Vācijas politisko un garīgo apvienošanu, radās lūzums līdzīgs tukšumam. Bija jārod jauni ideāli veco vietā. Tādus neatrada. Ļoti zīmīgi ir kāda tā laikmeta buršniecību locekļa vārdi. Viņi skan: «Politiskās gaitas ir izbeigtas. Sasniegts viss, pēc kā ilgojamies. Tagad vajaga rast līdzekļus kopējai saistībai. Šie līdzekļi ir kopējs malks no putojoša alus kausa. Kopēja vakaru pavadīšana nostāstos un stingra iekšēja disciplīna. Tās ir saites kas vienos mūžīgi».

Franču studentiem nav jādarbības revolūcijas garā, bet gan tiem plaši un enerģiski jāturpina viņu tēvu tēvu darbs. Tāpēc franču, un skandināvu studenti, darbodamies daudz labākos apstākļos nekā krievu un Viduseiropas studenti, ir daudz bagātāki noteiktām tradīcijām. Apsargāt šīs tradīcijas, pamatu, bet gluži citu motīvu dēļ neka



Vienkopas prezidijs 1934. 35. akad. gada pavasara semestri.



Vienkopas un Ateitinīku savienības prezīdij 1934. g. pavasari.

Desmit gadi par latvietību.

(Turpinājums no 1. lapp.)
mazām tās papildinot, piepildot tās ar jaunās dzīves garu, tā ka lai tās nekļūtu par smagu nastu, bet lai tās parādītu savu mūžīgo intelektuālās dzīves pavasari, un pavasari tik bagātīgu un skaistu, ka citas nācijas ar zemāku kultūru tanī varētu atrast ierosinājumus, tāds ir īstais brīvo un atbrīvoto tautu studentu intelektuālais uzdevums tautas dzīvē.

Tomēr šo intelektuālo uzdevumu ir pārāk daudz un dažādu. Daudzās studentu organizācijas jau norāda uz to apstākli, ka cēlies tāds kā sajukums un neskaidrība par to, kas ir vajadzīgs un derīgs. Jau

sen atpakaļ iestājies grūts meklēšanas un šaubīšanās laikmets, jo katrai idejai, lai tai būtu paties spēks, vajaga atrast priekšā sagatavotu zemi. Tas ir pirmais un pēdējais noteikums latvietības idejas realizācijā. Un dārgākais atzinums, ko vienotnes, jaunā gadu desmitā ieejot, var sev līdzī jemt, ir tas, ka tās visiem iespējamiem līdzekļiem ir centušās latvietības idejai sagatavot zemi un panākt savstarpēju uzticību latvisko studentu organizāciju starpā. Šai nozīmē būtu liela kļūda domāt par vienotnēm vairāk nekā vajadzīgs, bet vienotnes nevērtē sevi zemāk, nekā patiesībā tās ir.

Nākotnes mērķi.

Mēs noteikti tam nevaram pievienoties, ka visas studentu organizāciju lietas tagad var vērtēt pēc pagātnē valdījušiem uzskatiem. Mēs esam arī tālu no tā, ka spētu pagātnes kļūdas labot. Tagadējam laikmetam un studentiem ir savi īpaši jēdzieni, un lietu stāvoklis ir arvienu jauns. Visu studentu organizāciju attīstība iet savu ceļu, no domām uz domām, no ierosinājumiem uz ierosinājumiem. Katrā ierosinājumā un domā ir visu iepriekšējo sasniegumu rezultāts, bet ne vienu no tām nevar uzskatīt par vispārēju rēģulu. Tāpēc arī no liela svāra gūt pareizu ieskatu latvisko studentu organizāciju attīstības gaitā, neizceļot vienu, nenoliekot otru.

Sākot ar pag. g. s. 60. gadiem latvisko tautas kultūralās attīstības gaitās iezīmējās pirmais posms, kas mums pazīstams kā tautiski nacionālā kustība. Tai ievērojamu lomu ieguva studenti Kr. Valdemārs, J. Alunāns, Kr. Barons un c. Sociālu un psiholoģisku apstākļu dēļ tautiskai kustībai deģenerējoties, studenti, kas ap šo kustību grupējās, lai nepazaudētu savstarpējos sakarus, izveidoja Tērbatā pirmo latvisko studentu korporāciju un Maskavā — pirmo latvisko studentu biedrību, kas vai nu pilnīgi, vai daļai atbilda tā laika vācu un krievu studentu organizēšanās veidiem. Uz kādu laiku studentu dzīvē iestājās pagurums. 80. gadu beigās parādās «radikālā studentība». No tās izauga «jaunā strāva» un vēlākais latvisko sociālistiskais virziens. Viņu pārstāvis Ed. Veidenbaums. Dzīve radikālai studentībai nebija devusi iespēju saprast vēsturiskās attīstības

pretruču dialektiku un caur dziļu pesimismu šī kustība nonāk līdz jaunai strāvai, kurā lielu lomu spēlēja studenti. Noteikta ideoloģija šeit netiek pausta. Veidotā kolektīvā doma, pamatojoties uz radikālās studentības pesimismu, diezgan tālu stāv no marksisma principiem. Šie trīs virzieni: korporācijas, biedrības un politiskie nogrupējumi pirms pasaules kara iezīmēja studentu sabiedrisko dzīvi un tās idejiskos centienus. Šie trīs virzieni tieši vai netieši apvienoja diezgan plašos un spēcīgos intelliģences kadrus, ko latvisko tautai jau pirms neatkarības iegūšanas bija laime izaudzēt. Primitīvais, svaigais, neizmantotais tautas gars ar apbrīnojamu enerģiju laužās uz āru pag. g. s. otrajā pusē un izgāja visas kultūralās pasaules krustceļu vējos. To panāca vienas paaudzes laikā. Tomēr tikai no paaudzes uz paaudzi

mantoti un respektēti nacionāli mērķi un tradīcijas dara sistematiski aktīvu un iekšēji normētu arī ikuža vidusmēra nācijas locekļa garu. Latvisko tautai nebija tās lielās laimes kā, piem., lietuvjiem, redzēt sevi pagātnes perspektīvē kā vēsturisku faktoru un kultūralu simbolu.

Kultūras pasaules krustceļu vējos latvisko akadēmiskā intelliģence ar apbrīnojamu vieglumu sāka piesavināties cittautiešu kultūralās un tradicionālās normas, atmetot savējās, kas gadu simtiem latvisko tautu dzīvi turējušas. Pietātes trūkums pret pagātni, politiskais šovinisms un intelliģences garīgā denācionālizācija raksturīga laikmetam, kas robežo tautas atmodu ar neatkarīgās valsts nodibināšanos. Garīgā denācionālizācija turpinājas tautas dzīves atsevišķos sektoros arī pēc valsts nodibināšanās, līdz nāca pag. gada 15. maijs, kas latvisko ideju atsvabināja no demokrātijas izlaidības smagā lāsta: nacionālo tradīciju trūkuma, interešu trūkuma to izkopšanai un nostiprināšanai tautā, vieglprātīgas to aizvietošanas ar steigā aizjētiem, organiski mums svešiem citkultūru elementiem, dzīves idejiskā sekluma un morāliskās notrulinātības. Šķiet, ir pienācis tagad laiks, ka ir liela laime cilvēkam dzīvot un darboties sabiedrībai un mērķiem, kas ilgst vairāk kā viena cilvēka mūžu. Šķiet, mēs neesam vairs bez garīgās tēvzemes, bez pagātnes, neesam svešinieki savā dzimtajā sētā. Šķiet, mēs nepaliksim vairs par mūžīgiem kultūras jaunsaimniekiem un atdarinātājiem. Tas dod gandarījumu vienotņu saimei, ka līdzšinējās viņu latvisko principu cīņas un gaitas nav veltī staigātas un upuri nesti.

Tagad vārds pieder ikkatram latvisko studentam! Latvisko students atjaukotajā Latvijā un savā tēvzemē nedrīkst palikt kultūrali barbars, kas sadauzījis savus elkus un piejēmis svešus dievus pats nesaprazdams viņu būtību.

Katrā istā sabiedrības darbā idejai jāstāv pirmajā vietā. Tādēļ vienotnes, darbu iesākdamas, turpinādamas un nobeidzdamas, gaiši un noteikti patur savā apziņā latvietības idejas ceļu. Ir skaidrs, ka katrai organizācijai jāpamatojas cieši un droši pašai uz sevi; viņas cenšanās, viņas nolūki ir paši par sevi sabiedriskās dzīves kāpināšana un dažādu dzīves elementu vērtībā celšana. To arī vienotnes ir darījušas un ar savu darbu bijušas iekšēji lepnas. Bet vienotnes arvienu ir jutušas vēl esam tālu no latvietības idejas piepildīšanas, tādēļ tās atzīstas, ka darījušas vēl maz, lai cik viņu pašsajūta nebūtu liela pret citām studentu organizācijām, kas šai virzienā vēl mazāk darījušas.

Ieejot nākošā gadu desmitā, vienotnes apziņās, ka ne viņām, ne arī citiem būtu pa spēkam vieniem šo darbu izvest galā. Vajadzīgs, lai latvietības ideja taptu populāra un aizrautu plašākas studentu aprindas. Un to var darīt tikai liels, stingri disciplinēts un entūziasma pilns spēks, citiem vārdiem, cieši saistīta, konkrēti un droši savus mērķus deklarējusi organizāciju vienība, vienība, kas kļuvusi par faktoru, ar ko jāskaitās un kas var saistīt jauno studentu masas rudes. Šis vienības nodibināšana ir kļuvusi par visu latvisko studentu organizāciju tuvāko un tālāko mērķi.

Rob. Spodris.



Vienotņu locekļu un Ateitīnīku savienības kora kopuzņēmums.

Prof. A. Tramdachs.

Inženierētika.

No rakstu cikla „Darba ētika”.

(Turpinājums.)

Modernā tehnika cieši saistīta ar cilvēka kultūras it visām nozarēm, kas pa daļai jau kļūva redzams no iepriekšējā. Modernās tehnikas prasību mērogs ir liels, un tehnikas jauno ideju iemiesošana saistīta ar ļoti dažādiem priekšnoteikumiem un palīgīdzekļiem, tādēļ radoša inženiera darbs pilnīgā izolācijā vairs it nemaz nav domājams un organizācija, nesašaurinātā vārda nozīmē, ir inženiera darba vide. Inženieru, kā tehnikas reprezentantu un vadītāju darbs vēltīts nevis kāda atsevišķa cilvēka ekskluzīvām interesēm, bet cilvēku vai biedrības kolektīvo spēju pacelšanai; tādēļ inženieru darbam ir noteiktas publiska darba iezīmes, un tas arī tā vērtējams. Inženiera darbs ir tāds, ne vien tad un tur, kur inženierim ir tieša vai netieša sadarbība ar citiem, bet arī tad, kad inženieris kādu laiku strādā bez redzamas ietekmes no ārienes, jo inženieris arvien rod darba rezultātus vispārējai lietāšanai, šo pēdējo vārdu nozīmi nesašaurinot.

Inženieru uzdevums (Sendung, misija) ir reālizēt tehniskās idejas tik pilnīgi, cik vien tas zināmā laikmetā iespējams, arvien cenšoties sasniegt cilvēka pavairoto spēju jo augstāko līmeni. Inženieru darbs padots katrā jaunradīšanas darba likumiem, kur iespējamās pilnības sasniegšana stāv pirmā augstākā vietā; prasība, lai inženieris sasniegt savu mērķi ar vismazākiem upuriem, nāk jau tālākā vietā. Minētās prasības paliek tās pašas, kā pie lielu problēmu risināšanas, pie kam inženiera darbības tehniskā puse šeit iedomā atraisīta no pārējām, ja tādas būtu. Tāda atraisīšana vajadzīga inženiera specifiskās darbības novērtēšanai ar savu īpatnēju vērtības mēru,

bet ne ar kādu citu. Tur kur vienam cilvēkam jāveic reizē dažādas dabas uzdevumi, viņam arvien jāizšķirās (apzināti vai neapzināti) par labu vienam savu centiemu virzienam, ar to bieži nonākot atklātā vai aplēptā pretrunā ar cita virziena centieniem — kā to reālā dzīvē māca. Te rodas konfliktī, kas prasa izšķiršanu darbības tendences ziņā, tā tad ētisku mērogu. Ar šo nav teikts, ka arodū ētika stāv augstāk par visu, bet gan izteikta doma, ka katrā virziena darbība vērtējama citādi un tādēļ nevar pat tieši salīdzināt, inženieru un teologu darbību un protams nevar tās vērtēt ar vienu un to pašu mēru. Katram derīgam sabiedrības loceklim tomēr arvien jākolpo sabiedrībai, kaut arī dažādā veidā, kaut arī dažreiz kādam varētu likties, ka vērtīgs ir tikai vienas šķiras vai viena virziena darbība. Iemesls šādiem pārpratumiem arvien ir pilnīgas izpratnes trūkums par zemu vērtējamo darbu vai virzienu, vai arī neiecietība, kas nedrīkstētu būt par mērogu.

Runājot par inženieru ētiku, nenākas atkārtot vispārējās ētikas prasības, kurām inženieris padots tāpat kā katrs sabiedrības loceklis, nenākas arī runāt par darba ētiku, kas kopēja visiem darba darītājiem un katrā darbā nes svētību darītājam; šeit apskatāms tikai tas, kas raksturīgs inženierim kā tehnikas reprezentantam. Kā zināms, teknikai plašākā jēdzienā tik tālas robežas, ka nav jābrīnās, atrodot inženiera darba iezīmēs diezgan daudz kopēja ar dažu citu sektoru gara darbu; bet ir arī atšķirības, vismaz tai ziņā, ka katrā koncentrētā darba sektorā smaguma centrs atrodas citā, īpatnējā vietā un prasības, kas vienā

sektorā izvirzītas uz priekšu, citā paliek tālāk.

Vērtēšanai vislabāk pieejami un arī vissvarīgāki ir cilvēka darba rezultāti, un tie, saprotams, vērtējami par cevi, lai gan bieži nav vienaldzīgas darba darītāja personas kvalificējams, sevišķi tad un tur, kur darba kvalitāte lielā mērā atkarājas no darītāja garīgās konstrukcijas un grūti novērtējama. Tehniski radošā, vadošā un atbildošā inženiera kvalifikācijai sevišķi ir nozīme tur, kur viņa darbam noteikti praktiska vērtība un tehniskais darbs pieskaņas, vai pat ir saaustris ar saimniecisku darbību, šādos apstākļos ļoti bieži rodas komplicēti uzdevumi, kas jāizšķir līdztekus kā no tehniskās pilnības, tā no saimnieciskā izdevīguma viedokļa, kas prasa nevien atpazīt, bet arī stingru noteiktību un lietiskumu.

Inženiera izolēti tehniskais darbs nav pretešības ar sabiedrības interesēm un vērtējams par ētiski pozitīvi kvalificējamu, bet kad šo darbu kavē kādi citi cilvēka darbības virzieni, tad spēju un līdzekļu ierobežotības dēļ var celties interešu pretešības vai konfliktī un tajos kaut kāda loma pienākas inženierim pat tā, ka inženiera personas vērtējums var aizsegt inženiera darba vērtējumu. Tā rodas vajadzība kvalificēt inženieri kā aktīvu personu un prasīt noteiktas personiskas īpašības; arī no citā virzienā praktiski darbīgām un citus gara darba virzienus reprezentējošām personām jāprasa zināmas īpašības, kas var stāvēt gan tuvu, gan tālu no inženiera īpašībām.

Profesionālās ētikas prasības der sadalīt divās daļās:

- profesionāli izolēto darbību vērtējošās,
- praktisko sadarbību ar citām profesijām vērtējošās.

Varētu pilnības dēļ pieminēt arī ētikas prasības, kam padoti visi sabiedrības locekļi, bet šeit tās nav diskutējamas. Specifiskas inženieru izolē-

Olga Taube.

Vienotne „Ausma“ sabiedriskajā darbā.

Sabiedriskais darbs, saprasts savā šaurākajā nozīmē, nekad nav kādas studentu organizācijas tiešs uzdevums. Akadēmiskās jaunatnes organizācijām ir savi, augstāk sprauti mērķi un tālāk ejami celi.

Būdamas dzīvas un augošas daļas visas sabiedrības lielajā kopumā, tās savu tiešo pienākumu atrod garīgo interešu laukā. Te drīkst un var prasīt, lai akadēmiskās jaunatnes organizācijas būtu «karoga nesējas», jaunu, garīgu vērtību meklētājas, un iekarotājas. Ja bez iekšējā sevis audzināšanas darba studentu organizācijas ir spējīgas arī jau dot kaut ko sabiedrībai, kaut arī vēl ne kā gatavas vērtības, kaut tikai kā ierosinājumus, jaunu ceļu meklējumus, tad jau tās savu eksistenci ir pilnam attaisnojušas.

«Zūdišanos par dienišķo maizi», rūpes par sabiedrības zemāko slāņu materiālo labklājību ir uzņēmušās citas, īpaši tam nolūkam dibinātas biedrības, kas tad nu veic šo šaurākajā nozīmē saprasto «sabiedrisko darbu».

Bet ir tādi brīži, ir nelaiemes gadījumi, kad vairs nepietiek ar šo dažādo palīdzības biedrību un komiteju darbu vien, kad sabiedrībai ir tiesības prasīt palīgu no katras organizētas vienības, no jaunatnes, no visiem tiem, kas dzīvo labākos garīgos un materiālos apstākļos, no katra atsevišķa cilvēka. Tādos gadījumos nevar atsacīties, katram ir kaut kas jāupurē. Šādi motīvi vadija «Ausmu», kad viņa pirmo reizi pielika savas rokas sabiedriskajam darbam.

1928. gada pavasarī bija nācis ar plūdiem. Pārplūduši bija Latgales meži, Lubānas purvi un Zemgales plašie līdzenumi. Kad lielle ūdeņi bija noskrējuši, biedrības un komitejas no visām pusēm sadzirdēja skaļas un klusas balsis, kas prasīja un lūdza palīgu. Pagāja vasara un rudenī, ziemeļi draudot, stāvoklis kļuva vēl nopietnāks. Pie Latvijas Sarkanā krusta nodibinātajā speciālā sabiedrisko organizāciju padome, plūdos cietušiem. Te jau pašā sākumā dalību ņēma 16 dažādas organizācijas, kuru dibināšanai mērķi nebija ne labdarība, ne trūkumcietēju glābšana.

Šī padome izsūtīja uzaicinājumus studentu un citām organizācijām, neaizmirstot bērņus, kas mirst slapjumā un cieš aukstumu, ziedot līdzekļus



Vienotne «Ausma» palīdzības darbā trūkumcietējiem.

un palīdzēt darbos. Padome ziņoja, ka bērņu skaits, kas prasa palīdzību pārsniedz jau 10.000 un atgādināja, ka šādam vairumam var palīdzēt tikai visa tauta kopējiem spēkiem. Šādā stāvoklī, protams, arī studentu organizācijām bija jāpārkāpj sava, tīri akadēmiskā darba lauka robežas un jāpiehēk rokas tur, kur tieša vajadzība to prasīja. Vienotnes sāka palīdzēt padomes darbā, gan vākdamas līdzekļus, gan pašas ziedodamas — atsakoties no dažādām prasībām un vajadzībām organizācijas iekšējā dzīvē. Nebija grūti svētdienās, ziedojumus vācot, uzsmadīt katram īgnam pretimnācējam un neapnikuši atkārtot: «Lūdzu ziedojiet! Ziedojiet trūkumcietējiem!»

Nākošajā pavasarī, atsaukdams trūcīgo ģimeņu lūgumiem, katra vienotne apņēmās patstāvīgi apgādāt kādu no mazajiem pilsoņiem, kam palīdzība bija vajadzīga. «Ausmai» sākumā tā bija «krustmeitīņa», bet tā kā viņu drīz adoptēja kāda turīgāka ģimene, tad «Ausma» pēc tam, ar Latvijas bērņu palīdzības savienības starpniecību ieguva «krustdēlu», maizo Sašu. Katru mēnesi «Ausma» sūta savam krustdēlam nelielu pabalstu un saņem mazā zēna mīļās pateicības vēstules.

Pēc lielajiem pavasara plūdiem uzpeldēja krīzes spoks. Dažos gados tas izauga par briesmoni, kas aizēnoja debesis uz rītiem un vakariem, uz ziemeļiem un dienvidiem. Bezdarbs, lai gan Vakareiropai likās, ka mazās valstīs austrumos daudz vieglāk pārcieš krīzi, taču uz vietas stāvoklis nebūt nebija labais.

Dibinājās Rīgas pilsētas palīdzības komiteja, kas lūdza atkal palīgā citas organizācijas un arī studentus darīt kaut ko bezdarbnieku un trūkumcietēju labā. — «Ausma», gribējama palīdzēt bērņiem, kas vecāku bezdarba dēļ cieta triekumu, savus Augustos svētkus 1930. gada rudenī vēltīja mazajiem pilsoņiem. Ar Latvijas bērņu palīdz. savien. starpniecību viņiem nodeva lielāku vairumu apavu un pašu Ausmu pagatavotos, siltos apģērbus un mētelīšus priekšā stāvošai ziemai.

Atzīstot mūsu labo gribu, palīdzēt kopējā sabiedriskā darbā, Latv. bērņu palīdz. savienība, kuŗas priekšsēdētājs ir profesors Kundziņš, pagājušā, 1934. gada februārī uzņēma vienotni «Ausmu» par savu mūža goda biedri, ar to parādot mums, lielā-

Jauns goda doktors.

Š. g. 18. febr. fil. un filoz. fak. piešķīra doktora diplomu lietuvju zinātniekam, prof. Mikolam Biržiškam. Fakultātes dekāns aizrādīja, ka fakultāte to dara, lai pasvītrotu Biržiškas zinātniskos nopelnus un apliecinātu mūsu draudzīgās jūtas pret brāļu tautu — lietuvjiem.

Jaunais goda doktors dzimis 1882. gadā; 1907. gadā beidza Maskavas universitātes juridisko fakultāti. 1915. gadā viņš atvēra pirmo lietuvju ģimnaziju un bija tās direktors līdz 1922. gadam. 1917. gadā parakstījis Lietuvas neatkarības deklarāciju. Kopš 1922. gada nodevies zinātniskajam darbam. Sarakstījis: Lietuvju raštu istoriju. Istorijsos atsiminimai lietuvju dainose, Senieji lietuvju rašytojai. Lietuvju literatura Vilniaus unijos metu u. c. Bijis lietuvju literatūras vēstures profesors; 1922.—25. humanitārās fakultātes dekāns; 1925.—28. univers. prorektors un rektors.

Jauna grāmata.

Iznākusi enciklopedisku rakstu krājuma I daļa: Talsu novads I, ko izdod Talsu un Tukuma studentu biedrība. Pirmā grāmata izdota glīti un rūpīgi. Saturā: Jaunākie pētījumi par novada ģeoloģiju, arheoloģiju, etnogrāfiju un apvidus dialektu. Jāmin vēl raksti par novada hidrogrāfiju, faunu un floru. Prof. Dr. J. Endzelīns sniedzis īsus vietvārdu paskaidrojumus. Jāsaka, ka izdevējiem savu mērķi izdevies sasniegt: mums ir tagad pilnīgs pārskats, bagātākas ziņas par Talsu novadu. Jānovērt vēl sīkie trūkumi, par ko gan tieši izdevējus nevar vainot. Tā, pareizās Slietes u. c., vairākkārt lasām Slieteri (10. lpp. u. c.) — citur lasām, ka autors licies vadīties no kā (17. lpp.); saturā sīkloppokības vietā «sīkloppība». Visumā jāsaka, kā darbs ir vērtīgs, un šādas klūdas retas. Turpmāk nevienam nebūs jāmeklē pa dažādiem citiem enciklopediskiem izdevumiem ziņas par Talsu novadu. Krājuma vērtību vēl pacel tas, ka to izdod studenti, netaupdami ne savus līdzekļus, ne pūles.

tās darbības apsvērošanai raksturošanai der Kanta ētikas pamatprasība: lai katrs darbojās tā, ka viņa gribas maximai katrā laikā var būt vispārējā likuma vērtība. Bet no tā izriet objektivitātes prasība, kas noved pie prasības, lai inženierim kā tehnikas reprezentantam arvien ir tikai viens mērōgs, pie tam tāds, kas viņa darba rezultātus padara vērtīgus visai sabiedrībai, kuŗas interešu viena sektora pārzināšana inženieriem pieder. Interešu konflikta gadījumā iepriekšējā prasība var pārveidoties zemākas pakāpes prasībā, lai darba rezultāti ir tieši vai netieši vērtīgi lielākai tautas daļai, citādi sakot, jāievēro valsts un nācijas kopintereses.

Tā izvirzās jautājums par upuriem, kas sabiedrības locekļiem jānes par labu kopībai, bet, attiecināts uz inženieru darbu, tas izvirza prasību, lai inženieru darba rezultāti nav saistīti ar nesamērīgiem izdevumiem un, vēl tālāk, lai inženieru darba rezultāti prasa vismazākos izdevumus, kas jāsedz sabiedrības locekļiem ar nodokļiem u. t. t.

Tehniskā šai prasībai atbilst tieksme paaugstināt «lietderības gradus», kas ir tieksme sasniegt vispilnīgāko darba rezultātu ar vismazākiem upuriem, kas tomēr jānes, jo rast kaut ko no nekā tehnika nespēj.

Jāpiemin arī atrisinājumu palāvigums (Zuverlāssigkeit), kas dod iespēju palauties, ka sagaidāmais efekts iestāsies gribētā brīdī, paredzētā veidā un apmēros un ar efekta izsaukšanu saistītie nolūki būs sasniegti ar paredzētā lieluma upuriem (piemēram, izdevumiem vai cilvēka dzīvību japāņu torpēdā).

Vis, kas ar nupat minēto saistās, pamatojas uz prasību, lai inženiera organizētie spēki un pārādību virknes būtu pilnīgi pakļauti cilvēka gribai, proti, pilnīgāki nekā dabas realizētie kompleksi. Inženieram jācenšas reāli atbilst šai augstajai prasībai.

Pirmā vietā tomēr arvien paliek drošības

prasība, lai netiek apdraudēta cilvēku dzīvība, veselība un manta tajos apstākļos, kādiem inženiera darba rezultāts piemērots un ar kādiem tā lietāšana saistīta vai ierobežota. Šai sakarā no katra, bet jo sevišķi no praktiski darbīgā inženiera jāprasa vislielākā skaidrība pieņēmumu un ierobežojumu, kas savstarpēji saistīti, jo pēdējie izriet no pirmajiem. Drošības prasība noved pie vislielākā konfliktu skaita un vissmagākiem konfliktiem starp inženieri un komersantu, pat tautsaimnieku, ja tas komerciāli noskaņots. Šī piezīme rāda, ka praktiskajā dzīvē uzdevumiem ap drošību var būt izcilus nozīmi un spiedienu drošības samazināšanas virzienā var būt ļoti liels un līdz ar to arī inženierim vajadzīgasevišķa rakstura stingrība un noteiktība, lai nepadotos kādas personas vai kādas grupas interesēm par ļaunu drošības pilnībai, ar ko pieaug varbūtība, ka darinājuma lietātāji būs vairāk apdraudēti.

Minētie konflikti ap drošību visbiežāk nemaz nav saistīti ar egoistiskiem materiāla labuma iegūšanas centieniem no dažādu grupu, iestāžu un personu pusēs, bet meklējami mūsu saimnieciskās dzīves patlabanējās tendencēs sacensties momentānā «lētuma» virzienā, kas, zīmējoties uz inženiera darbu, ļoti bieži nav attaisnojams, jo dod tikai momentānus ietaupījumus, prasa paaugstinātus tekošus izdevumus un, galvenais, samazina drošību, par kuŗu spriest uzņemas pārāk daudzi. Drošības problēma un drošības pareizas novērtēšanas celi ir daudzu inženierzinātņu lielas sastāvdaļas, un atbildību no inženiera nopemt neviens nevar, jo atbildība jānes nevis tam, kas to gribētu uzņemties, bet tam kas to spēj nest.

Drošība, palāvigums un lielākais ieguvums ar mazākiem upuriem ir inženierdarinājuma pilnības iezīmes; tādēļ augstāk izteikto var īsi saņemt kopā prasībā, lai inženierdarinājums būtu cik iespējams pilnīgs. Absolūtu pilnību sasniegt nav iespējams, sevišķi arī tādēļ ne, ka prasības pret inženierdarinājumu arvien pieaug un prasa

papildinājumus, līdz kamēr kāda jauna tehniska ideja noved pie jauna atrisinājuma un tam atbilstoša jauna darinājuma.

Inženierdarinājuma pilnību vērtē visi, katrs no savu vajadzību vai savas iegribas viedokļa, bet šie vērtējumi visbiežāk norāda tikai uz to, ka vēl pastāv prasības, kas nav apmierinātas, vismaz ne pilnīgi, un ar šādiem vērtējumiem nemaz nav skarts jautājums: vai pilnības sasniegšanu nav aizkavējis, vai pilnības pakāpi nav pat pazeminājis saimnieciski domājošais ražotājs, kas pirmajā vietā ievēro iespēju atbilst prasību augstumam, pēmdams vērā nesamos upurus. Saimnieciskā atturība var būt dziļi pamatota un var vērsties pret vieglprātību, bet ar to nav izslēgta, neapejamā, tehnikas pilnības ierobežojuma izsauktā, neapmierinātība.

Jau zinātnieka darba rezultāti bieži atkarīgi no līdzekļu apjoma, ne mazāk atkarīga tehniskā darinājuma praktiskā realizējuma pilnība, pēc kuŗas censties ir inženiera augsts uzdevums.

Un tomēr inženierim jāierobežojas tieksmē pēc pilnības, ja viņš tiešām grib kalpot attīstībai, cilvēcei, nācijai un vairot viņas spējas kaut arī vēl nepilnīgi, t. i. mazākā mērā, nekā tas būs kādreiz vēlāk sasniedzams. Tas prasa no inženiera zināmu vijīgumu sasniegto rezultātu novērtējumā. Ja drošība ir pietiekoši garantēta un palāvigums sasniegts diezgan augstā pakāpē, un pie tam arī lietderības grads paaugstināts jeb, īsi sakot, ja darinājums pilnības pakāpē ir samērā augsts — var jau būt runa par darinājuma nodošanu lietāšanai vai izmantošanai. Prasība pēc absolūtas pilnības, pat ja vajadzības un vēlamības nepieaugtu, viegli novestu pie lielu (kaut arī vēl pārspējamu) iespēju neizmantošanas, tā tad pie relatīviem zaudējumiem — vienalga vai saimniecībā vai karā. (Tvaika mašīnu pirmie varianti, radioteknika, zemūdenes).

Par mērogu, vai kāds inženiera darbs publicē (Turpinājums 6. lapp.).



Avotiņa tvertne Mežotnē 1928. g.



Akadēmiskajam mācības gadam beidzoties, kamēr studenti nav atgriezušies lauku sētās, vasaras atpūtā vai ikdienas darbā, katra vienotne svin savus augstos svētkus.

Rodas jautājums, kas gan tie par svētkiem, kam dots tik skanīgs nosaukums? Kas ir šo svētku saturs?

Isi atbildot, varētu teikt, ka Augstie svētki ir priecīgas studentu mācības gada darba noslēguma svinības, saistītas ar izbraukumu uz kādu dzimtenes novadu. Gandrīz jau lieki piebilst, ka šais svētkos, tāpat kā visā vienotņu organizācijas dzīvē alkohols netiek lietāts.

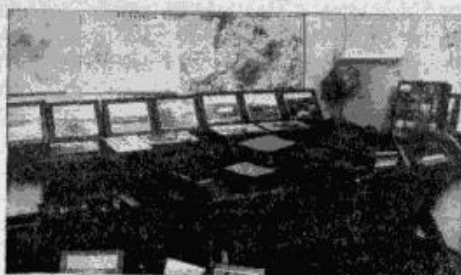
Šī atbilde tomēr raksturo tikai vienu Augsto svētku īpašību, jo tie ietver sevī vēl citus dziļākus motīvus. Lai tos izprastu, jāpiegriežas vienotņu iekšējai dzīvei, ko nosprauž kopējie centieni: zinātne, darbs, skaidrība, brīvība un tēvuzeme.

Tiešam, tie nava tikai 5 vārdi, kas likti par devīzi kādai organizācijai tās šaurāko vai plašāko mērķu apzīmēšanai. Nē, tie ir augsti stāvoši centieni katram izglīotam cilvēkam, katrai cilvēku kopībai, visai tautai. To izjūt un pauž savā rīcībā un darbā katrs vienotnieks, iziedams dzīvē ar vienotnē gūto ierosmi, vadoties no šiem centieniem.

Ja tas tā, kā tad šos centienus konkrēti varētu paust uz āru kopīgi visa organizācija, jo, piem., istākā darba slavināšana ir pati strādāšana un tēvijas mīlestības apliecināšana kļūst reāla kaut ko tiešam veicot tēvijas labā?

Viens šāds organizācijas kopējais konkrētais centiens — zinātnes, darba, skaidrības, brīvības un tēvuzemes mīlestības — izpaudums ir vienotņu akad. gada noslēguma svinību saistīšana ar kādu visu organizāc. locekļu kopīgi veiktu darbu, kas simbolizē kādu no minētiem centieniem.

Šādam vienotnes kopējam darbam vispirms ir dziļi audzinoša nozīme organizācijas locekļos un sabiedrībā.



Latvijas ģeogrāfijas stūritis Madlitenas pam. sk. 1930. g.



Zemeņu dārzi Pēternieku pag. 1925. g.



Šī darba izvēlēšana resp. atrašana audzina vienotniekus vērot un noskaidrot dzimtenes vajadzības, redzēt vēl nedzītās vagas, nelīstos līdumus, piemirstās takas, atrast un izvest šīm vajadzībām kaut mazu, bet tomēr reālu pirmā darba izpildījumu, aicinot ar to arī citus sekotājus. Tas savukārt audzina cienīt un godināt citus lielus darbus, cēlus paraugus un pašailiedzīgumu.

Izvēlēta darba izvešana un izpildīšana audzina vienotniekus neatrauties no neviena godīga darba, mācīties izlietāt dzīvi savas universitātē iegūtās aroda zināšanas, bet ja vajadzīgs — strādāt arī vismelnāko darbu.

Augsto svētku sagatavošanas darbs visbiežāk aizved vienotniekus atpakaļ Latvijas laukos, kur kopējā darbā satiekas laucinieks un studētais latvietis, tādējādi vispārliecinošāki izlīdzinot plaisu starp tautu un intelliģenci un stiprinot vienotas tautas apziņu, kā arī iegūstot jaunus vērtīgus vērojumus un atziņas.

Še teiktais nav nekāda izdomāta jūsmīga fantazēšana. Nē, minēto apstiprinās katrs vienotnieks, kas piedalījies kaut vienā Augsto svētku darbā un apliecinās arī visi tie cilvēki, kurū dzīves vietas tuvumā vai kurū sabiedrībā Augsto svētku darbs veikts.

Augsto svētku darbi bieži vien nav pat sevišķi lieli, bet tie rāda, ka katram ir iespējams pēc savām spējām kaut ko darīt Latvijas labklājībai, skaistumam un godam un rāda un aicina saskatīt daudzās atmatas, kas gaida darba darītājus. Tā šiem darbiem ir turklāt vēl sabiedriski ierosinoša, idejiski aicinoša nozīme.

Sapņemot kopā visu sacīto, kļūst saprotams vienotņu Augsto svētku nosaukums un noskaidrojams to saturs: akadēmiskā gada noslēguma svinības vienotnes atzīmē ar kādu idejisku darbu vienotņu centienu garā, darbos apliecinot savu tēvuzemes mīlestību Latvijai, kas kļūtu par ierosinājumu arī citiem.

Galvenos vilcienos A. sv. izvešana norit šādi: vēl māc. gada laikā vienotne izvēlas kādu pašreizējam laikam visvēlamāko idejisko darbu un izrauga A. sv. teicēju, kurš organizē un paveic šo darbu ar visu organ. locekļu palīdzību līdz noteik-



Ziemas apģērbī trūcīgām meitenēm 1931. g.



Uzrunas akmens pie Sietīna ieža 1927. g.



tajam laikam — Augsto svētku dienai, kad kopējā darba vietā sapulcējās visa vienotne, lai savu darinājumu nodotu apveltāmai personai vai visas sabiedrības lietāšanā un glabāšanā, apliecinot savu centienu pārliecību un aicinot visus neapņemt strādāt pie Latvijas labklājības izveidošanas. Tālākā svētku daļā vienotnieki svin mācību un darba perioda jautru noslēgumu, vienotā saimē atceroties darba gada kopējās gaitas.

Lai tad nu pēc aizritējušiem desmit gadiem atskatāmies un atceramies arī bijušo Augsto svētku gaitas!

Ir 1925. gads, kad notiek pirmie Augstie svētki, veltīti tēvuzemes un darba centieniem.

Tēvuzeme šai laikā vēl nav paspējusi pilnīgi atspirt no pārlaistām cūpām, bet pāri nopietnajam atjaunošanās darbam diezgan krāšņi jau zēl skaļa frāžainība, aug partiju žogi, paasinās pašu latviešu savstarpējā neuzticība.

Šai laikā vien. Līdums kopā ar vien. Zelmeni klusībā izbrauc uz Pēternieku pagastu un iekārto 3 karā izpostītās saimniecībās zemeņu dārzus, gribdami ar šo mazo darbu kaut niecīgā mērā palīdzēt atgūt palāvību uz cilvēkiem un uzsvērt, ka vienīgi ar darbu veidojama mūsu dzimtenes labāka nākotne.

Arī nākošie Augstie sv. veltīti centienam: tēvuzeme. 1927. gadā vien. Līdums pulcējas Gaujas krastā uz skaistā Sietīna ieža pie sava uzceltā uzrunas akmeņa, kas katram dod pamudinājumu «Skaties uz skaisto Latviju un priecājies par to!» jo dzimtenes skaistuma vērotāji šai laikā ir vairumā tikai skolu jaunatne, bet vecākā paaudze pa lielāku daļu dabas jaukumus var iedomāties tikai svešās zemēs. Nav šai laikā arī vēl ne tūristu b-bu, ne citu skalāku aicinātāju dzimtenes apceļošanai.

1928. g. vien. Līduma Augstie sv. pauž centienu: skaidrība. Mežotnē. Lielupes krastā, netālu no Viestura pilskalna lidumieši izveido betona avotiņa tvertni, liekot šim darinājumam ierakstu «Esi skaidrs kā šis avots!» Šie vārdi domāti kā kluss atgādinājums katram cilvēkam pavērties sevī. Nevar prasīt skaidrību dzīvē no citiem, ja pats tāds nav.



Tautas dziesmu slavinājums Vaidavas pagastā 1933. g.



Augļu dārzs ltn. Fichtenberga atraitnē 1929. g.



Vienotņu Augstie

Kā atsevišķi strauti veido upes, tā cilvēki, sabiedrība veido tautu. Ja atsevišķie strauti nav tīri, visa upē kļūst kaitīga. Ja upe grib kļūt skaidra — tai jāiet atpakaļ skaidroties savos pirmavotos. Tāpat ja tauta grib būt skaidra, tādām jābūt katram tautas loceklim.

1929. g. vien. Līduma Augstie sv. slavina tēvuzemes un brīvības mīlestību. Latvijas brīvības cīņu apraksti un brīvības cīnītāju — mocekļu maskas kara muzejā stāsta par visaugstākiem tēvuzemes mīlestības un varonības piemēriem. Šo latvju vīru varonībai mums jāpateicas par visas Latvijas brīvību, un šo vīru dažreiz pat pārcilvēciskā uzpurēšanās un izturētās visaugstākās ciešanas dzimtenes labā ir augstākās varoņu slavas cienīgas.



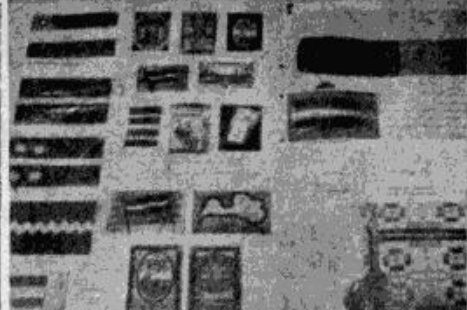
Augsto svētku darbā.



Augsto svētku darbā.

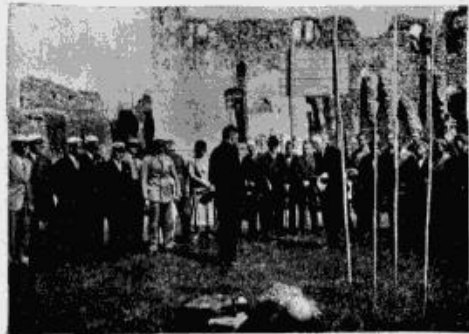
Bet, no otras puses, šo varoņu pieredzi, atraitnes dzīvo mūsu vidū sīku, neievērotu dzīvīti, bieži pat no tuvākas apkārtnes piemirstas.

Lai apliecinātu savu godbijību šodien varoņiem un viņu pēcnācējiem rādītu, ka viņu tēvu uzpurēšanās nav nevienam istam latvietim aizmirstama, vien. Līdums izvēlējās viena šāda brīvības cīņu varoņa netaisnību ltn. Fichtenberga atraitnē un iedēstīja viņai piešķirtajā jaun-



Latvijas karoga vēsture Cēsu muzejā 1933. g.





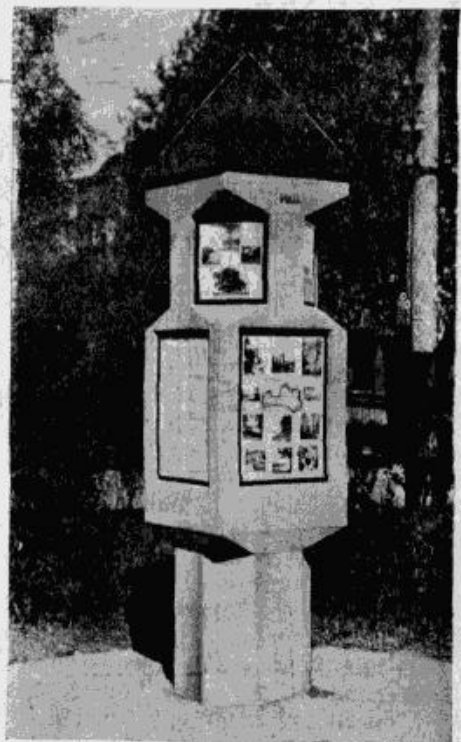
Sporta piederumi Dobeles vidusskolā 1931. g.



Kurzemes klēts Brīvdabas muzejam 1932. g.



Piemīņas akmens Kauguru nemierniekiem 1934. g.



Turisma vitrine Siguldā 1930. g.



svētki 1925.—1935. g.

saimniecībā augļu dārzu. (Sagūstīto ltn. Fichtenbergu bermontieši ar spīdzināšanu gribēja piespiest dot ziņas par latviešu karaspēku, bet kad F. to nedarīja — zvēriski nobēdēja. —)

1930. g. vien. Līduma Augstie sv. veltīti centienam: tēvuzeme. Konstatējot, ka pēd. gados ir gan Latvijas apceļošana un iepazīšanās pastiprinājusies, bet trūkst to atvieglojošu norādījumu, kas sevišķi apgrūtināši ārzemniekiem, līdumieši uzcel pie Siguldas stacijas betona vitriņu stabu, kur vitrinēs novieto sīkas ziņas par skaisto Siguldas apkārtni un ierosinājumus apmeklēt citus apgabalus.

1930. g. Augstos sv. svin arī studentu vien. Ausma, veltot centienam: zinātne un tēvuzeme. Svētki



Ceļā uz Augstajiem svētkiem.



Augsto svētku naktī.

notika Madlienas pamatskolā, nododot tai pilnīgi iekārtotu Latvijas ģeografijas stūrīti. Šis darbs tika veikts zinot lauku trūcīgos mācību līdzekļus, bet izprotot arī lielo nozīmi, ko var visā cilvēka dzīvē atstāt rūpīgi iegūtas zināšanas bērībā. Šai gadījumā palīdzībai rūpīgi iepazīstināt jauniešus ar savas dzimtenes skaistumu un īpatnībām gāja līdzī doma, ka tas līdzēs arī tiem apzinīgi iemīļot savu dzimteni.

1931. g. vien. Līdums svin Augstos sv. Dobelē, veltot tos centienam: tēvuzeme. Šos svētkus var raksturot kā vecākā brāļa rokas pasniegšanu jaunākajam, jo līdumieši brauc pie turienes vidusskolniekiem nodot jaunatnei tik ļoti kārotos sporta piederumus, bet dodot līdzī arī pamācības un noteikumus, lai sporta piekopšana skolā kļūtu par fizisko audzināšanu, ne rekordu stādīšanu, lai zēni augtu par vispusīgi vingriem latvju jauniešiem.

1931. g. vien. Ausmas Augstie sv. arī veltīti centienam: tēvuzeme. Šai gadā saimnieciskās krīzes radītie grūtie materiālie apstākļi dziļi skāra arī latvju tautu. Vien. Ausma gribēja palīdzēt kaut arī mazliet savai tautai grūtā brīdī, sevišķi jaunatnei, tieši meitenēm, lai tās varētu izaugt par spēcīgām un veselīgām sievietēm, jo viņas ir tās, kas savukārt sevī auklē nākošās paaudzes.

Lai sniegtu šo palīdzību, Ausmas pašu spēkiem sagatavoja partiju siltu bērnu ziemas apģērbus, sagādāja arī apavus un visu nodeva L. bērnu palīdz. savien. izdalīšanai trūcīgo latviešu ģimeņu meitenēm.

1932. g. vien. Līduma Augstie sv. veltīti centieniem: zinātne un tēvuzeme. Iau vairākus gadus atpakaļ pie Juglas ezera bija nodibināts un veidojās Brīvdabas muzejs, kas spraudis par mērķi savākt un uzcelt veselās senās lauku saimniecības ar pilnīgu dzīves iekārtojumu, lai tā glābtu no iznīcības latvju senās kultūras pieminekļus, saglabājot tos zinātniskajiem pētījumiem un nākotnes darba ierosinājumiem un paraugiem. Ievērojot niecīgos līdzekļus, muzejā pārvesto senceltņu skaits pieauga ļoti lēnām, bet turpretim senceltņu skaits laukos strauji samazinājās, tās nojaucot vai tām aizejot bojā.

Lai dotu ierosinājumu šai mūzeja izveidošanas darbā piedalīties arī plašākai sabiedrībai un lai parādītu, ka šāds darbs nebūt nav tik grūts un neiespējams, vien. Līdums ieguva savā īpašumā pāris gadu simtus vecu, krāšņu klēti Kuldīgas pagastā, nojauca to, pārveda uz Brīvdabas muzeju, uzstādīja tur par jaunu un nodeva muzejam.

1933. gadā vien. Latviete svin savu pirmos Augstos svētkus, veltot tos tēvuzemes centienam.

Latvietes izbrauc uz Vaidavas pag. Briēžu pamatskolu pie šīs skolas padomes kora un svin tautas dziesmas slavinājuma svētkus, referējot par taut. dziesmu izcelšanos, to māksliniecisko un kultūrālo nozīmi, skandinot t. dz. gan ar savu kori, gan kvartetu, gan solistiem, ierosinot arī turieniešus jo skaisti kopt un veidot dziesmoto garu.

1933. g. vien. Līdums Augstos svētkus svin Cēsīs, veltot tos zinātnes un tēvuzemes centieniem, jo savāc un sakopo visas atrodamās vēsturiskās ziņas par Latvijas valsts karoga izcelšanos un izveidošanos un savāktos materiālus nodod Cēsu muzejam, aicinot tagadnē turēt svētu valsts karoga vienojošo simbolu.

(Kā zināms Latvijas valsts karogs izveidots pēc tā latvju karoga veida, ko Rimju kronika pirmo reizi min par cēsinieku karogu).

1933. g. vien. Ausmas Augstie sv. veltīti centieniem: tēvuzeme un brīvība.

Svētki notika pie Tērvetes pilskalna, kur atklāja piemīņas zīmi — saules pulksteni uz šūnakmeņa pamata, kas nes uzrakstu «Dižo zemgaļu XIII g. s. brīvības cīņu atcelei.» Piemīņas zīmei jāpauž tagadējās jaunatnes goddevīgā latvju senču cīņu piemīņa.

1934. g. vien. Latvietes Augstie svētki pauda centienam: tēvuzeme.

Svētki noritēja Pociema pamatskolā, nododot tās rīcībā iekārtotu nelielā rakstnieka Antona Austrīņa stūrīti un ar referātiem un dziesmām illūstrējot un izceļot kā paraugu šī rakstnieka ciešo saugšanu ar savu tautu, kas var noderēt kā aicinājums un pamudinājums katrai lielai personībai: nesaraut saites ar savu dzimto zemi un cilvēkiem un smelties no tautas gara dzilumiem savus pamatspēkus.

1934. g. vien. Ausmas Augstie sv. veltīti centieniem: darbs un tēvuzeme un notika pie Gaiziņkalna.

Lai ierosinātu katra apgabala iedzīvotājus interesēties par savu apkārtni, noskaidrot visas tā īpatnības, pašiem tās zināt un zināt citiem parādīt, ausmas sakopoja plašus datus par Gaiziņkalna apkārtni — tās floru, ģeoloģiju, etniskām un

valodas īpatnībām, ievērojamām personām, kas nākušas no šī apvidus u. c. Savāktos materiālus nodeva Centr. tūristu b-bai tālākai Gaiziņa kalna apkārtnes popularizēšanai.

1934. g. vien. Līdums Augstie svētki veltīti centienam: brīvība.

Augsto sv. darba ideja rasta vēsturē, kas stāsta, ka 1802. g. Valmieras tuvumā notikuši t. s. Kauguru nemiernieki, kur latvju zemnieki sacēlās par savām tiesībām. Muižnieki nemierus ar krievu karaspēku apspieda, un 10 kritušie latvju zemnieki tika aprakti Valmieras tuvumā kādas mizas upītes malā. Šo upu kapa vieta līdz pēdējam laikam nebija nekā atzīmēta, nemaz nerunājot par tās apkopšanu.

Cienībā pret šiem pirmajiem brīvības meklētājiem, līdumieši noskaidroja kapa atrašanās vietu, uzkopa to un atzīmēja ar piemīņas akmeni, kuŗa uzraksts: «Še dus Kauguru nemierniekos 1802. g. 10. oktobrī kritušie 10 latvju zemnieki. — Svēts neprāts viņus nāvē dzina — pierādīt, ka vergu jūgā latvju gars nav miris» — garāmģājējiem liek apstāties un pārdomāt par latvju tautas likteņiem.

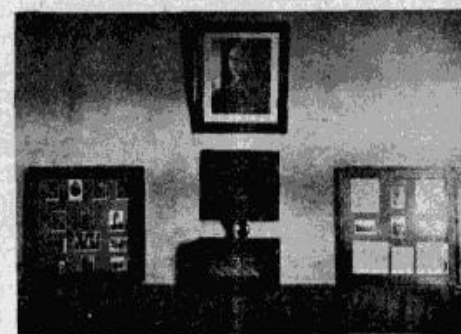
Liktenīgi sakrita, kā 1934. g. pavasarī, darbu nobeidzot un nododot sabiedrības aizgādībā, Latvijas vēsturē atkal zemnieks bija pierādījis, kā tiešām latvju gars nav miris.

Tāda ir vienotņu līdzšinējo Augsto svētku vija. Savu studentu audzināšanas uzdevumu tie ir veikuši. Cik dziļus ierosinājumus un piemērus tie devuši sabiedrībā, par to lai spriedumu dod pati sabiedrība.

Stud. arch. A. Teivens.



Piemīņas zīme pie Tērvetes pilskalna 1933. g.



A. Austrīņa stūrītis Pociema pam. sk. 1934. g.



Augstie svētki Gaiziņkalnā 1934. g.



Sports.

Latvju studenti uzvar SELL ziemas olimpiādē.

16. un 17. februārī Rīgā risinājās SELL ziemassporta sacikstēs, kur pilnīgu uzvaru guva latvju studentu reprezentanti...

Ledus hokeja sacikstēs mūsu vienība, kas rūdijusies jau starptautiskajās cīņās San-Moricā, guva vieglu uzvaru...

Mūsu spēlētāji tehniski ievērojami labāki par kaimiņvalstu studentiem, bet jaušot savu pārākumu, necinījās pietiekoši nopietni...

Igaunī savukārt pieveica Lietuvas komandu ar 3:2.

Ātrslidošanas sacensībās slimības dēļ nespēdēja mūsu jauna akadēmiķu pasaules meistars J. Andriksone...

Kopēja klasifikācijā 1. vietā Ruisallo ar 153,02 p.; 2. Mitss 154,2 p.; 3. latvietis Kiršteins 180,47 p...

Daiļslidošanas sacensībās kungiem 1. vietu guva Ignatovičs (Lietuva) ar 162,33 pkt...

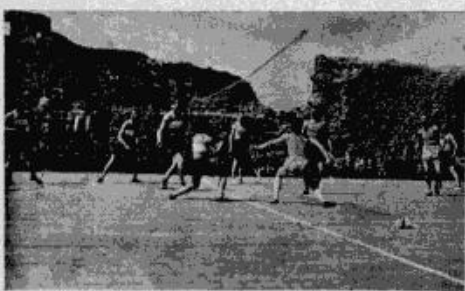
Dāmu sacensībā 1. vietā latviete Klavina ar 84,45 p.; 2. igauņiete Markus ar 74,72; 3. latviete Dreimane 62,89 p.

Slēpošanas sacensībās notika Sīguldā. 15 km. distancē uzvarēja somis Mikonens 1 stundā 21 min, 33,2 sek...

Kombinētā slēpojumā piedalījās tikai latvieši. Uzvaru izcīnīja Gruzītis ar 269 p...

Lēkšanas sacensībās uzvarēja Kalējs ar 211,6 pkt (lēcieni 32; 32 un 30,5 metri)...

US basketbolisti gūst arī Rīgas meistara nosaukumu, US basketbolisti, kas jau bija guvuši Latvijas meistarsacensības nosaukumu...



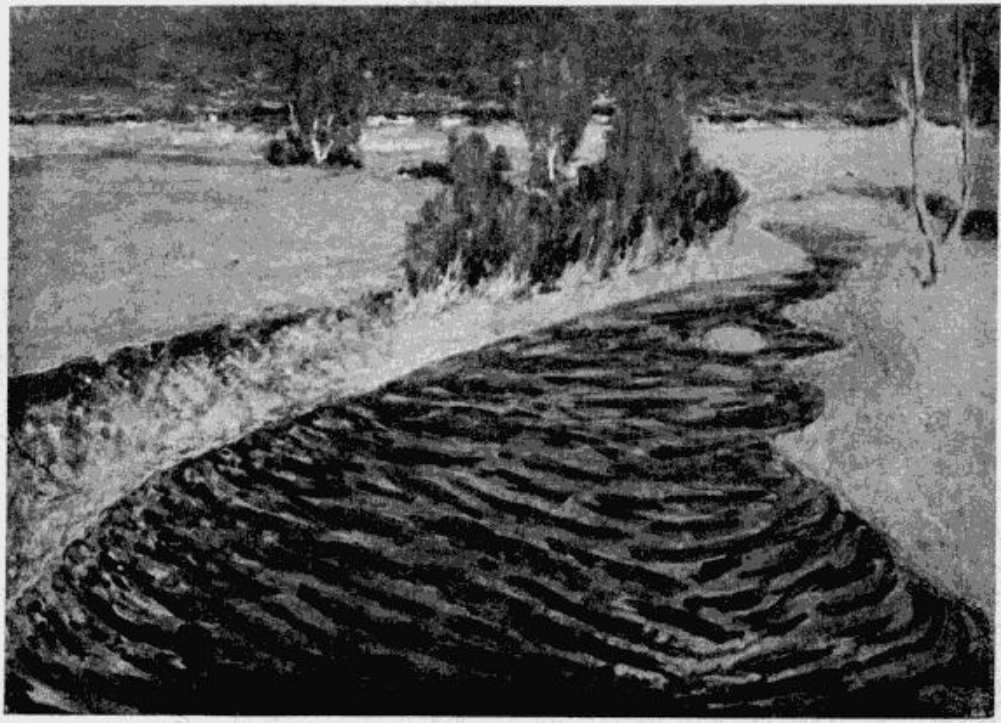
Vienotgu un Dobeles vidusskolas sporta sacikstēs.

Studentu skaits Latv. Universitatē.

Šini semestrī universitatē skaitās 7802 (pag. sem. 8016) studenti un 35 (51) brīv-klausītāji. Izņemot matēm. un dabas zin. fakultāti...

Pēc tautībām — 6710 latvieši un 1357 cit-tautieši, no kuriem 36 lietuvji, 38 igauņi, 41 poļi...

Latvijas pilsoņi — 8040, bet ārzemnieki — 27, no tiem 14 Lietuvas, 6 Igaunijas, 5 Krievijas...



P. Pērle

Strauts pavasari

Katram laikmetam par tautību bijusi sava ideja.

Latvijas universitātes aulā franču profesors R. Redšlubs lasīja par «Tautību problēmu». Katram laikmetam par tautību bijusi sava ideja.

Kā tauta nokļūst pie savas valsts? Ja kāda tauta grib kļūt patstāvīga, tai jācinās pret jau esošām valstīm, iegūstot savas tiesības uz teritoriju...

Baltijas valstis ir radušās tieši zem nacionālītes principa, ko ietekmējusi vēlēšanas izlabot vēsturisko netaisnību.

Latviešu tauta ir autentiska un klasiska. Viņai ir viss, ko var prasīt no nācijas: sava valoda, kas ir viena no vecākām, tirākām un vēsturiski vistuvāk stāvoša primordijālam valodu avotam.

Pie valsts rašanās jāņem vērā 2 momenti: politiskās vienības iekšējā dzīve (tautas suverenitāte) un griba noteikt savai valstij robežas.

Zinātnisko nacionālītes principu vis-skaidrāk izteic Renāns. Viņa domas šai ziņā uzskatāmas kā katehisms.

Tā nacionālīsmā principa izpratne attīstījusies cauri gadu simtiem, bet mūsu dienās pasaules karš noritējis tieši šī principa īspaidā.

Bet kas tad ir nācija, tauta? Nācija ir etniska grupa ar kopēju civilizāciju, tā ir ticība sev, saviem spēkiem, kopēja vēlēšanās.

Tomēr jāsaka, ka kopēja valoda ne vienmēr sakrīt ar nācijas jēdzienu. Šveice ir vienota nācija, bet viņas locekļi runā 4 valodās.

Tagad lielu nozīmi piešķir rases vienībai. Bet ja aplūkojam atsevišķas tautas struktūru, tad jānāk pie slēdziena, ka katra tauta savā būtībā ir maisījums...

Valodnieku piezīmes

Nepareiza ir frāze: «Mākslinieks, uz kuru tauta var būt lepna». Pēc adjektīva «lepns» liekams ļautājums «ar ko?».

«Vairīties dzērāju» (ģenet.), val arī «vairīties no dzērājiem», nevis «vairīties dzērājus».

Kādā laikrakstā lasīma barbariska frāze: «Val pie sievietēm izpildāms nāves sods?».

Frāze «pārdos armijai nederīgos zirgus» pareiza, bet to var pārprast; tādēļ labāk sacīt «pārdos armijas nederīgos zirgus».

Nevis «iekāms ka tie sapūst», bet «pirms tie sapūst»; nevis «piedzēruši stāvokļi», bet «piedzēris»; nevis «mācies pazīt savu dzimto zemi» (lerne kennen), bet «iepazīsties ar savu dz. z.».

Dažreiz lietā izteicienus «ļautājumu uzstādīt» un «ļautājumu nostādīt». Beldzamais gadījums attaisnojams visai reti, bet pirmais nevajadzīgs, jo «ļautājumu parasti uzdo» un, vēl labāk, «ļautās».

Teikumā «te jāmin Indrānu tēvs, kā arī Kaupēns», «kā» priekšā liekams kommat, «Bet, rādīdams cilvēku vajības, Dikenss prot lasītāju iekustināt» — kommat liekams divi vietas, «rādīdams» priekšā pat tad, ja «bet» vietā būtu «un», jo šis saiklis pieder pie virsteikuma.

Tomēr latvieši ir pratuši uzglabāt tīru savu dvēseli, jo citādi tie nebūtu spējuši visu paciest. Visgrūtākos brīžos radušies cilvēki, kas pratuši aizstāvēt savas tautas un savas tēvijas intereses.

Lektoram atbildēja universitātes rektors Auškaps, teikdams, ka lekcija savā ziņā bijusi mūsu pašu ticības apliecinājums. Mēs varam būt droši par sevi, jo arī mūsu draugi mums palīdzēs.

Nansi universitatē. Tiesību zinību nodaļa — politisko un komerczinību institūts, Medicīnas fak. — zobārstniecības, seroterapiskais, hidroloģiskais, un fiziskās audzināšanas institūti. Zinības — tehniskais institūts, Literatūra — Franču institūts, Farmācija — Mikrobioloģijas certifikāts. Techniskais institūts, kurū beidzot iegūst Izglītības ministrijā reģistrētu inženiera diplomu.

Atbild. redaktors: Roberts Spodrišs. Kollēģijas priekšsēde Elza Gaile. Izdevējs: L. U. studentu vienotgu Vienkopa. Pavasara sējai Piedāvā no krājuma, vairumā un mazumā Sēklas labību, ābolīna un timotiņa sēklas, pļavu zāļu sēklas, saknauņu sēklas, puķu sēklas! Voldemārs Majors Rīgā, Vaļņu ielā № 2, tālr.: 22406 un 31420. Kokaudzētavas «PLANTA» pārstāvis. Tabakas fabrika Akc. sab. A. S. Maikapar, Rīgā.